

อาสนวิหารแม่พระแห่งกรุงปารีสในหนังสือท่องเที่ยวของไทย

สัชชัย สุลักษณ์านนท์ *

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย

Notre-Dame de Paris Cathedral in Thai Guidebooks

Sanchai Suluksananon *

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 21 May 2020

Revised 8 June 2020

Accepted 15 June 2020

คำสำคัญ :

อาสนวิหารแม่พระแห่งกรุงปารีส

Notre-Dame de Paris

หนังสือท่องเที่ยวไทย

ศิลปะกอทิก

Keywords:

La Cathédrale Notre-Dame

de Paris

Guide Books

Gothic art

บทคัดย่อ

อาสนวิหารแม่พระแห่งกรุงปารีส หรือ Notre-Dame de Paris เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของกรุงปารีส นักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลกมักไม่พลาดที่จะไปเยือนชมสักครั้งเมื่อมีโอกาสมาเที่ยวเมืองหลวงของประเทศฝรั่งเศส รวมถึงนักท่องเที่ยวชาวไทย หนังสือท่องเที่ยวของไทยจำนวนมากนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่แห่งนี้และสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวว่าให้ความสำคัญกับสถานที่แห่งนี้เล็กน้อยเพียงใดและได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับอาสนวิหารฯ ในแง่มุมไหนบ้าง ข้อมูลเหล่านี้ซึ่งจะส่งต่อไปยังนักท่องเที่ยวรุ่นต่อไปนั้นมีความถูกต้องมากน้อยเพียงใด

Abstract

The Cathedral of Notre-Dame de Paris is one of the most important monuments in Paris. The tourists from all of the world, as well as the Thai tourists, visit this monument when they come to the capital of France. Many Thai guide books show how much Thai tourists are interested to this historic monument and what they recommend to see at Notre-Dame de Paris. And it's very important to know if diverse informations given are correct or not, because they will be transferred to the future tourists.

* Corresponding author

E-mail address:

suluksananon@hotmail.com

1. บทนำ

นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปเยี่ยมชมกรุงปารีสเป็นจำนวนมาก บางคนจดบันทึกประสบการณ์และตีพิมพ์ออกจำหน่าย หนังสือท่องเที่ยวบางเล่มนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางอาหาร ที่พัก ฯลฯ หากปราศจากความรู้พื้นฐานทางศิลปะประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ก็จะทำให้การท่องเที่ยวเป็นไปแบบผิวเผิน เทียบตามกระแสสังคมโดยไม่รู้ลึกซึ้งซึ่งกับสถานที่ การท่องเที่ยวจึงขาดรสชาติและสีสันไปอย่างน่าเสียดาย การท่องเที่ยวคือการได้ไปเปิดหูเปิดตา ได้เห็นโลกกว้าง ได้เรียนรู้ศิลปะและวัฒนธรรมที่แตกต่าง อาสนวิหารแม่พระแห่งกรุงปารีสหรือ Notre-Dame de Paris เป็นหนึ่งในบรรดาสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมของกรุงปารีส หนังสือท่องเที่ยวของไทยตีพิมพ์ออกจำหน่ายเป็นจำนวนมากซึ่งผู้อ่านคาดหวังที่จะได้รับข้อมูลเพื่อเหตุผลบางประการ ข้อสมมติฐานเบื้องต้นของงานนี้คือหนังสือท่องเที่ยวของไทยได้นำเสนอความรู้และสาระเกี่ยวกับอาสนวิหาร Notre-Dame อย่างถูกต้องหรือไม่ คลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริงมากน้อยเพียงใด เนื่องจากไม่มีแหล่งอ้างอิงที่ชัดเจนและหนังสือท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มักสอดแทรกความคิดเห็นส่วนตัวลงไปจนแยกแยะไม่ออก งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลที่นำเสนอในหนังสือท่องเที่ยวและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเหล่านี้โดยเปรียบเทียบกับข้อมูลที่เป็นทางการและนำเชื่อถือจากหลายแหล่ง ท้ายที่สุด ข้อมูลที่ผิดพลาดยังได้ส่งต่อจากหนังสือเล่มหนึ่งไปสู่หนังสืออีกเล่มหนึ่งโดยที่ไม่ได้มีการตรวจสอบความถูกต้อง

2. หนังสือท่องเที่ยวที่ใช้เป็นฐานข้อมูล

ในบรรดาหนังสือท่องเที่ยวของไทยที่ทำการศึกษานี้จำนวนทั้งสิ้น 25 เล่ม เกือบทุกเล่มแนะนำให้เที่ยวชมอาสนวิหารฯ ยกเว้น เพียงไม่กี่เล่มเท่านั้น เนื่องจากมีรูปแบบการท่องเที่ยวเฉพาะ เน้นไปยังสถานที่ซึ่งมีเอกลักษณ์ อาทิเช่น สุสาน ตลาด ร้านค้า ฯลฯ จากการศึกษาข้อมูลพบว่าอาสนวิหาร Notre-Dame de Paris ยังคงสถานที่ซึ่งชาวไทยเลือกไปเที่ยวชม ไม่ว่าจะเป็นการเที่ยวผ่านบริษัทท่องเที่ยวหรือการเที่ยวด้วยตัวเอง กระนั้นก็ตาม Notre-Dame de Paris มิใช่สัญลักษณ์ของกรุงปารีสที่นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ปรารถนาเที่ยวชมเป็นอันดับแรก ด้วยเหตุผลนานับประการแตกต่างกันออกไป

รายชื่อหนังสือท่องเที่ยวซึ่งนำเที่ยว *Notre-Dame de Paris*

เที่ยวฝรั่งเศส เมืองในฝัน
มุดใต้ดินเที่ยวปารีส
บทสุดท้ายที่ปลายฟ้า
มองฝรั่งเศส
ไคลองแดส เรื่องเล่าจากสาวไทยถึงเมืองน้ำหอม
I'M in Paris ตะลุยกินช็อกโกแลตปารีส
ปารีส คู่มือท่องเที่ยวปารีสด้วยตัวเอง
ร้อยเรื่องพันคำ บันทึกความทรงจำในฝรั่งเศส
Ummmm smells like Paris
ฝรั่งเศส ถิ่นทองของศิลปิน ศิลปะและวัฒนธรรม
สุดขอบฟ้าปารีส
เที่ยวรอบโลกสัญจร ชุติยุโรปคอมแพ็ค
ท่องยุโรป...แสนสวย
ยุโรป แผ่นดินมหรรษา
ใครๆ ก็ไปเที่ยวฝรั่งเศส
คู่มือนักท่องเที่ยวประเทศฝรั่งเศส
ยุโรปไม่ได้เป็นเหมือนฝัน
เที่ยวกับทัวร์
รีนรมย์ปารีส
Paris Syndrome

รายชื่อหนังสือท่องเที่ยวซึ่งไม่ได้นำเที่ยว *Notre-Dame de Paris*

Paris is always a good idea
Paris, je t'aime ปารีส เเมอ แตม เสนหาปารีส
I Love Paris
Bon en France บอง ออง ฟรองซ์
100% France

3. ข้อมูลเกี่ยวกับอาสาสมัคร ที่นำเสนอในหนังสือท่องเที่ยว

ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอาสาสมัคร มีหลากหลายแง่มุมด้วยกัน แบ่งออกเป็นข้อมูลเกี่ยวกับงานสถาปัตยกรรมของอาสาสมัคร ข้อมูลเกี่ยวกับการเยี่ยมชมภายในอาสาสมัคร และข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาสาสมัคร

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับงานสถาปัตยกรรมของอาสนวิหาร

อาสนวิหาร Notre-Dame de Paris จัดเป็นงานสถาปัตยกรรมแบบกอทิก มีองค์ประกอบทางศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์ที่น่าชื่นชม หนังสือท่องเที่ยวหลายเล่มนำเสนอข้อมูลมากน้อยแตกต่างกันออกไป เริ่มตั้งแต่การทำควมรู้จักกับลักษณะเฉพาะของศิลปะแบบกอทิกไปจนกระทั่งองค์ประกอบต่าง ๆ ของงานสถาปัตยกรรม

ตารางที่ 1

ศิลปะกอทิกของอาสนวิหารฯ และองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม

รายชื่อหนังสือท่องเที่ยว ซึ่งเยี่ยมชมอาสนวิหาร Notre-Dame de Paris	ศิลปะ กอทิก	ซุ้ม ประตู	หน้าต่าง ดอกกุหลาบ ด้านหน้า	ครีป ยันลอย	รูปสลัก สัตว์ประหลาด	ระเบียง กษัตริย์	ยอด แหลม	หอ ระฆัง
เที่ยวฝรั่งเศส เมืองในฝัน	✗	✗	✗	✓	✓	✗	✗	✓
มุดใต้ดินเที่ยวปารีส	✓	✓	✗	✗	✓	✗	✗	✓
บทสุดท้ายที่ปลายฟ้า	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
มองฝรั่งเศส	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✗	✗
ไต้ล่องแดส	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
I'M in Paris	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
ปารีส คู่มือท่องเที่ยวปารีสฯ	✓	✗	✗	✗	✓	✗	✗	✗
ร้อยเรื่องพันคำฯ	✗	✓	✓	✗	✓	✓	✗	✗
Ummmm smells like Paris	✓	✓	✗	✓	✓	✗	✗	✓
ฝรั่งเศส ถิ่นทองของศิลปะ	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
สุดขอบฟ้าปารีส	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓
เที่ยวรอบโลกสัญจร ฯ	✓	✗	✓	✓	✓	✗	✗	✗
ท่องยุโรป...แสนสวย	✓	✓	✗	✗	✓	✗	✗	✗
ยุโรป แผ่นดินธรรมดา	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
ใครๆ ก็ไปเที่ยวฝรั่งเศส	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓
คู่มือนักท่องเที่ยวฝรั่งเศส	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
ยุโรปไม่ได้เป็นเหมือนฝัน	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
เที่ยวกับทัวร์	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
รีนรมย์ปารีส	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Paris Syndrome	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗

✓ หมายถึง นำเสนอข้อมูล

✗ หมายถึง ไม่นำเสนอข้อมูล

3.1.1 ศิลปะแบบกอธิก

ในบรรดาหนังสือท่องเที่ยวทั้งหมดที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาสนวิหารฯ จำนวนทั้งสิ้น 20 เล่ม พบว่า มีจำนวน 13 เล่มที่ระบุลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาสนวิหารหลังนี้ ส่วนที่เหลืออีก 7 เล่มไม่ได้บอกว่าศิลปะเป็นลักษณะแบบใด อย่างไรก็ตาม หนังสือทั้ง 13 เล่ม ซึ่งระบุว่าเป็นสถาปัตยกรรมแบบ “กอธิก” มีเพียง 10 เล่มที่ไม่ได้ให้ถึงคำอธิบายลักษณะของศิลปะรูปแบบนี้ แต่ประการใด มีเพียง 3 เล่มที่อธิบายลักษณะของศิลปะรูปแบบนี้ และที่นำเสนอข้อมูลไปอย่างคร่าวๆ และความสับสนของเนื้อหา มีปรากฏให้เห็นด้วยกันเช่นกัน ความรู้สึกต่างๆ จึงถูกส่งต่อไปให้กับผู้อ่าน

3.1.2 ชุมประตูล้อมหน้าอาสนวิหาร

จากหนังสือท่องเที่ยวที่ทำการศึกษาทั้งหมด จำนวน 20 เล่ม มีอยู่เพียง 8 เล่มที่พูดถึงชุมประตูและบรรยายชุมประตูอย่างคร่าวๆ เพียงเพื่อชี้ชวนให้ชมความสวยงาม หนังสือท่องเที่ยวกล่าวถึงชุมประตูแม่พระ (Le portail de la Vierge) มากที่สุดทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่ชุมประตูหลัก อาจเป็นเพราะมีลักษณะโดดเด่นและเป็นประตูทางออกที่นักท่องเที่ยวจะได้มีเวลาชื่นชมอย่างจริงจัง ในขณะที่อีกสองชุมประตูแทบไม่ได้รับความสนใจเลย และไม่มีหนังสือท่องเที่ยวเล่มใดให้ความสนใจบานประตูไม้ประดับลวดลายอันอ่อนช้อยสวยงามของเหล็กหล่อซึ่งมีตำนานอันน่าตื่นตะลึงชวนติดตาม เล่ากันว่า มีช่างหล่อผู้มีนามว่า Biscornet ไม่รู้ว่าจะทำออกมาอย่างไร จึงได้ขยวิญญานให้กับชาตาน แลกกับผลงานซึ่งออกมามีความประณีตเกินฝีมือของมนุษย์ปฤชนทั่วไป หลังจากนั้นไม่นานเขาได้เสียชีวิตลง ประตูปิดสนิทแน่นด้วยอำนาจมืด ต้องเอาน้ำมนต์ศักดิ์สิทธิ์มาปะพรม จึงเปิดออกได้ในที่สุด

3.1.3 ระเบียงกษัตริย์

ระเบียงกษัตริย์ (Galerie des rois) ตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ค่อนข้างสูง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มองจึงไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าใดนัก ประติมากรรมเป็นรูปผู้ชาย จำนวน 28 รูป เหล่านี้เป็นใครนักประวัติศาสตร์ศิลป์ยังคงถกเถียงกันไม่รู้จบ บ้างก็ตั้งข้อสมมติฐานว่าเป็นรูปสลักหินของกษัตริย์ฝรั่งเศส บ้างก็เชื่อว่าเป็นกษัตริย์ยิวตามที่กล่าวถึงในพระคัมภีร์ไบเบิลซึ่งเป็นบรรพบุรุษของพระแม่มารี ในบรรดาหนังสือท่องเที่ยวของไทย จำนวน 20 เล่ม มีเพียง 5 เล่มเท่านั้นที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประติมากรรมส่วนนี้ ส่วนใหญ่แล้วมักเล่าเกี่ยวกับการทูลทำลาในระหว่างการปฏิบัติครั้งใหญ่และยังมีการเสริมแต่งเพิ่มเข้าไปจนบิดเบือนจากความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลในหนังสือบางเล่มทำให้ตั้งข้อสงสัยว่าเป็นการเล่าจากประสบการณ์จริงหรือไม่ หรือนำข้อมูลจากแหล่งอื่นมาเรียบเรียงใหม่จนทำให้เกิดความสับสนอย่างมาก

3.1.4 หอระฆังและไอ้ค่อมแห่งอาสนวิหารฯ

จากหนังสือท่องเที่ยวทั้งหมดที่พาเที่ยวอาสนวิหารฯ จำนวน 20 เล่ม มีเพียง 6 เล่มที่แนะนำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยขึ้นไปเยี่ยมชมหอระฆัง นั้นแสดงให้เห็นว่าหอระฆังไม่ใช่ส่วนสำคัญที่นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องขึ้นไป เพราะต้องเสียเงินและยังต้องใช้เวลามาก นักท่องเที่ยวซึ่งไปเที่ยวกับบริษัททัวร์จึงไม่มีโอกาสได้ขึ้นไปชมข้างบนอย่างแน่นอน คำอธิบายในส่วนนี้ทำให้พอสันนิษฐานได้ว่าหนังสือแต่ละเล่มเล่าตามประสบการณ์จริงหรือว่าได้ข้อมูลมาจากแหล่งอื่น นอกจากจะขึ้นไปชมทิวทัศน์ด้านบนแล้ว หนังสือเกือบทุกเล่มยังพูดถึงระฆังที่แขวนอยู่ด้านบน มีหนังสือ 3 เล่ม ที่ไม่ได้ขึ้นไปบนหอระฆัง แต่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับระฆัง ข้อมูลที่ผิดพลาดมากที่สุดมักเป็นเรื่องของตัวเลข ในส่วนที่เกี่ยวกับระฆังนี้ ตัวเลขเกี่ยวกับขนาดหรือน้ำหนักของระฆังก็มิให้เห็นไม่น้อย หนังสือหลายเล่มให้ข้อมูลเกี่ยวกับระฆังผิดพลาดในทำนองเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็ขนาด น้ำหนัก ชื่อและประวัติของระฆัง ทำให้ตั้งข้อสังเกตได้ว่าน่าจะเป็นการส่งต่อข้อมูลให้กันหรือได้ข้อมูลมาจากแหล่งเดียวกันซึ่งไม่ได้เป็นทางการหรือน่าเชื่อถือ

3.1.5 ยอดแหลม

ยอดแหลม (La Flèche) เป็นส่วนที่สูงที่สุดของอาสนวิหาร Notre-Dame de Paris จากหนังสือซึ่งนำเที่ยวอาสนวิหารฯ ที่ศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 20 เล่ม มีเพียง 3 เล่มเท่านั้นที่กล่าวถึงยอดแหลม แต่ไม่มีรายละเอียดที่น่าสนใจเท่าใดนัก และตัวเลขที่อ้างอิงถึงยังคงไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่เป็นทางการ น่าแปลกใจที่หนังสือท่องเที่ยวเหล่านี้แนะนำให้ชมยอดแหลมของหลังคาโบสถ์ ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้เดินอ้อมไปทางด้านหลัง นั้นแสดงให้เห็นว่าเป็นการนำข้อมูลมาจากแหล่งอื่นและเรียบเรียงขึ้นมาใหม่ ความจริงแล้ว ที่ปลายยอดแหลมติดตั้งสายล่อฟ้ารูปไก่ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของฝรั่งเศส หลังจากเหตุเพลิงไหม้ เมื่อวันที่ 15 เมษายน ค.ศ. 2019 มีความพยายามค้นหาชิ้นส่วนนี้ เนื่องจากบรรจุสิ่งศักดิ์สิทธิ์เอาไว้ ได้แก่ พระธาตุของ Sainte Geneviève นักบุญหญิงประจำกรุงปารีส พระธาตุของ Saint Denis มุขนายคนแรกของกรุงปารีส และหนามหนึ่งชิ้นจากมงกุฎหนามของพระเยซู ข่าวการค้นพบทำให้ผู้คนรับรู้ว่าการนอกจากจะช่วยป้องกันฟ้าผ่าแล้ว ยังมีวัตถุประสงคืให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้คุ้มครองชาวปารีสให้ปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวง

3.1.6 ครีบยันลอย

ครีบยันลอย หรือ Arc-boutant จะมองเห็นได้จากภายนอกที่ด้านหลังของอาสนวิหารฯ เนื่องจากเป็นส่วนที่ใช้ค้ำยันผนังส่วนบน ในบรรดาหนังสือท่องเที่ยวที่เยี่ยมชมอาสนวิหารฯ จำนวน 20 เล่ม มีหนังสือเพียง 4 เล่มเท่านั้นที่พูดถึงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมซึ่งถือว่า

เป็นนวัตกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของศิลปะแบบกอทิก หนังสือบางเล่มก็สับสนระหว่างครีบบัสนลอยกับเสาคดหน้าหนักซึ่งทำหน้าที่รับน้ำหนักจากครีบบัสนลอยและกดให้ลงสู่พื้น ส่วนที่เรียกว่า Arc-boutant นั้นหมายถึงส่วนโค้งที่ยันกำแพงมาจรดที่เสา หนังสือท่องเที่ยวหลายเล่มใช้รูปด้านหลังของอาสนวิหารฯ เป็นภาพประกอบ เพราะแสดงให้เห็นถึงครีบบัสนลอยอันเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของสถาปัตยกรรมแบบกอทิกชิ้นนี้ หนังสือทุกเล่มที่นำเสนอภาพด้านหน้า จะมีภาพด้านหลังด้วย ในขณะที่บางเล่มนำเสนอเฉพาะด้านหลังเพียงอย่างเดียวโดยไม่นำเสนอภาพด้านหน้าเลย นั่นแสดงให้เห็นว่าภาพด้านหลังมีความสนใจและมีเสน่ห์ที่จะดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้มากกว่าแต่น้อยเล่มนักที่เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเดินอ้อมไปชมความงามด้านหลังของงานสถาปัตยกรรม

3.1.7 หน้าต่างกระจกสีและหน้าต่างกระจกสีรูปทรงดอกกุหลาบ

เมื่อนักท่องเที่ยวมาเยือนอาสนวิหารฯ ต่างอดชื่นชมความวิจิตรอลังการของผลงานศิลปะชิ้นนี้ไม่ได้ ในบรรดาหนังสือท่องเที่ยวทั้งหมดที่ศึกษา พบว่า มีจำนวน 9 เล่มที่ใส่ภาพหน้าต่างกระจกสีรูปทรงดอกกุหลาบ (Rosace) สำหรับประกอบเนื้อหา และจำนวน 3 เล่มที่ใส่รูปหน้าต่างกระจกสี (Vitreaux) ในหนังสือท่องเที่ยวอาสนวิหารฯ จำนวน 20 เล่ม และมีเพียง 6 เล่มเท่านั้นที่เชิญชวนให้ดูหน้าต่างกระจกสีรูปทรงดอกกุหลาบจากด้านหน้า และในบรรดาหนังสือท่องเที่ยวซึ่งเข้าชมภายใน จำนวน 10 เล่มนั้น มี 7 เล่มที่พูดถึงหน้าต่างกระจกสีรูปทรงดอกกุหลาบจากด้านใน นั่นหมายความว่าหนังสือส่วนใหญ่ที่เข้าชมภายในอดที่จะกล่าวถึงองค์ประกอบศิลปะส่วนนี้ไม่ได้ เพราะเป็นลักษณะโดดเด่นที่ต้องแหงนหน้ามอง ในส่วนของกระจกสีรูปทรงดอกกุหลาบก็พบข้อผิดพลาดเกี่ยวกับตัวเลขเช่นเดียวกับส่วนอื่นๆ การบรรยายรายละเอียดของลวดลายหน้าต่างกระจกสีรูปทรงดอกกุหลาบทำให้สันนิษฐานได้ว่าถูกเรียบเรียงมาจากแหล่งข้อมูลอื่น ไม่ใช่เห็นด้วยสายตาตัวเอง เนื่องจากเป็นองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่อยู่ในตำแหน่งสูงมากและยากที่จะเห็นลวดลายอันละเอียดอ่อนได้ จึงเป็นไปได้เลยที่จะแยกแยะรายละเอียดต่างๆ ที่มีขนาดเล็กมากและบอกได้ว่าเป็นรูปอะไร นอกจากนั้นแล้ว บางเล่มยังได้สอดแทรกความคิดเห็นส่วนตัวซึ่งไม่ได้อาศัยข้อมูลที่ถูกต้องอย่างที่ควรจะเป็น การเขียนบรรยายลักษณะเช่นนี้พบเห็นได้ทั่วไปในหนังสือท่องเที่ยวซึ่งดูเหมือนไม่ต้องการความถูกต้องของข้อมูลเท่าใดนัก

3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเยี่ยมชมภายในอาสนวิหารฯ

จากหนังสือท่องเที่ยวทั้งหมด จำนวน 20 เล่ม ปรากฏว่ามีเพียง 12 เล่มที่เข้าชมภายในอาสนวิหารฯ ความจริงแล้ว ภายในมีหลายสิ่งหลายอย่างที่นำเสนอให้ชม และหนังสือท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักกล่าวถึง ได้แก่ แท่นบูชาหลัก ประติมากรรมแม่พระยืนอุ้มพระกุมารน้อย รูปสลักนักบุญ Jeanne d'Arc และห้องสมบัติ

ตารางที่ 2

ข้อมูลที่น่าสนใจในหนังสือท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเยี่ยมชมภายในอาสนวิหารฯ

รายชื่อหนังสือท่องเที่ยวซึ่ง นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับอาสนวิหาร Notre-Dame de Paris	เยี่ยมชม ภายใน	แท่นบูชา หลัก	แม่พระยืน อัครมุขมุนี	รูปสลัก Jeanne d'Arc	ห้อง สมบัติ
เที่ยวฝรั่งเศส เมืองในฝัน	✓	✗	✗	✗	✗
มุดใต้ดินเที่ยวปารีส	✓	✗	✗	✗	✗
บทสุดท้ายที่ปลายฟ้า	✓	✗	✗	✗	✗
มองฝรั่งเศส	✗	✗	✗	✗	✗
ไถลองแตส	✓	✗	✗	✗	✗
I'M in Paris ตะลุยตรอกซอกปารีส	✗	✗	✗	✗	✗
ปารีส คู่มือท่องเที่ยวปารีสด้วยตัวเอง	✓	✗	✗	✗	✗
ร้อยเรื่องพันคำ ฯ	✓	✗	✓	✗	✓
Ummmm smells like Paris	✓	✓	✓	✓	✗
ฝรั่งเศส ถิ่นทองของศิลปิน	✓	✗	✓	✗	✗
สุขขอบฟ้าปารีส	✓	✓	✗	✗	✗
เที่ยวรอบโลกสัญจรชุดยุโรปคอมแพ็ค	✓	✗	✗	✗	✗
ท่องยุโรป...แสนสวย	✓	✗	✓	✗	✗
ยุโรป แผ่นดินทหรรษา	✗	✗	✗	✗	✗
ใคร ๆ ก็ไปเที่ยวฝรั่งเศส	✓	✓	✗	✗	✗
คู่มือนักท่องเที่ยวฝรั่งเศส	✗	✗	✗	✗	✗
ยุโรปไม่ได้เป็นเหมือนฝัน	✗	✗	✗	✗	✗
เที่ยวกับทัวร์	✗	✗	✗	✗	✗
รื่นรมย์ปารีส	✗	✓	✓	✓	✓
Paris Syndrome	✗	✗	✗	✗	✗

3.2.1 แท่นบูชาหลัก

หนังสือท่องเที่ยวซึ่งนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับแท่นบูชาหลัก (Maitre d'autel) มีเพียง 4 เล่มเท่านั้น จากหนังสือที่เข้าชมภายในทั้งหมด จำนวน 12 เล่ม ซึ่งก็ไม่น่าแปลกใจมากนัก เนื่องจากตั้งอยู่ในเขตหวงห้ามซึ่งนักท่องเที่ยวไม่สามารถเข้าถึงได้ คำบรรยายที่พบในหนังสือท่องเที่ยวมักไม่ค่อยละเอียดเท่าใดนัก ที่สำคัญก็คือคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงในบางครั้ง โดยเฉพาะนามของศิลปิน เป็นเรื่องที่ทำให้ต้องตั้งคำถามว่าได้ข้อมูลมาจากแหล่งใด เพราะคงไม่น่าจะอาศัยประสบการณ์ส่วนตัวได้

3.2.2 ประติกรรมแม่พระยี่นอัมพระกุมารน้อย

นอกจากประติกรรมพระแม่มารีที่แท่นบูชาหลักแล้ว ภายในอาสนวิหารฯ ยังมีรูปสลักแม่พระอีกรูปหนึ่งซึ่งมีชื่อเสียงอย่างมาก มีหนังสือ จำนวน 5 เล่มที่กล่าวถึง แต่ดูเหมือนหนังสือทองเที่ยวหลายเล่มให้ข้อมูลผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริงจนน่าตกใจ บางเล่มกล่าวถึง “รูปแม่พระทำด้วยมรกตทั้งองค์” บางเล่มบอกถึง “แม่พระสีดำ” (Black Virgin) โดยที่หนังสือเหล่านี้ไม่ได้อ้างอิงถึงแหล่งที่มา จากข้อมูลนี้ทำให้ตั้งข้อสันนิษฐานเบื้องต้นได้ว่าไปคัดลอกข้อมูลผิดๆ มาจากแหล่งอื่นโดยไม่ได้ไปเห็นมาด้วยตาตัวเอง และยังได้ส่งต่อข้อมูลให้กับเล่มอื่นอีกด้วย ประติกรรมแม่พระยี่นอัมพระกุมารเป็นเพียงรูปสลักหินธรรมชาติ ไม่ได้สลักจากหินมีค่า มิฉะนั้นแล้วคงต้องมีมาตรการป้องกันเป็นพิเศษ ไม่ปล่อยให้สาธารณชนทั่วไปเข้าถึงได้ง่าย ส่วนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปสลัก Black Virgin หรือ La Vierge Noire เนื้อหานี้น่าจะเป็นการเรียบเรียงมาจากแหล่งข้อมูลอื่น และเกิดความสับสน ประติกรรมแม่พระสีดำที่มีชื่อเสียงรูปหนึ่งก็คือที่ Cathédrale de Chartres ซึ่งเป็นศาสนสถานที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของประเทศฝรั่งเศส จึงอาจเป็นไปได้ว่าหนังสือทองเที่ยวดังกล่าวคงสับสนข้อมูลระหว่างอาสนวิหารอันมีชื่อเสียงทั้งสองแห่งของประเทศฝรั่งเศส

3.2.3 ห้องสมบัติ

หนังสือบางเล่มบอกเล่าถึงสมบัติบางชิ้นที่เก็บรักษาเอาไว้ในอาสนวิหาร แต่ไม่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมบัติ (Sacristie) คำบรรยายต่าง ๆ ทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการนำข้อมูลจากแหล่งอื่นมานำเรียบเรียงใหม่และเลือกมาเฉพาะสมบัติชิ้นที่เห็นว่าสำคัญที่สุดเท่านั้น ทำให้อาจพอสรุปได้ว่าไม่ได้เข้าชมห้องสมบัติ มีหนังสือทองเที่ยวที่ศึกษาเพียงเล่มเดียวเท่านั้นที่กล่าวถึงห้องสมบัติอย่างชัดเจน สมบัติชิ้นสำคัญที่เก็บรักษาเอาไว้ได้แก่มงกุฎหนามของพระเยซู (La Sainte Couronne d'épine) รวมถึงตะปูที่ใช้ตรึงไม้กางเขน (หนึ่งดอก) และเศษไม้กางเขน (ขนาดเล็กเท่าไม้ขีด) หนังสือหลายเล่มกล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้ และยังเพิ่มเติมสิ่งศักดิ์สิทธิ์บางอย่างที่ไม่ได้มีอยู่จริงเสริมแต่งลงไปด้วย นอกจากนี้แล้ว มักสอดแทรกความเห็นส่วนตัวลงไปในเรื่องเกี่ยวกับประวัติ ทำให้คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงไปอย่างมาก มีหนังสือเพียงเล่มเดียวที่กล่าวถึงฉลองพระองค์ของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๙ แต่ก็ยังเป็นข้อมูลที่ผิดพลาดอย่างมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าไม่ได้เข้าไปชมด้วยตาตัวเอง

ตารางที่ 3

ข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมบัติ

รายชื่อหนังสือท่องเที่ยว ซึ่งเยี่ยมชมอาสนวิหาร Notre-Dame de Paris	เยี่ยมชม ภายใน	เข้าห้อง สมบัติ	มงกุฏ หนาม	ตะปู	ไม้ กางเขน	ฉลองพระองค์ ของหลุยส์ที่ 9
เที่ยวฝรั่งเศส เมืองในฝัน	✓	✗	✗	✗	✗	✗
มุดใต้ดินเที่ยวปารีส	✓	✗	✗	✗	✗	✗
บทสุดท้ายที่ปลายฟ้า	✓	✗	✗	✗	✗	✗
มองฝรั่งเศส	✗	✗	✗	✗	✗	✗
ไถลองแดส	✓	✗	✗	✗	✗	✗
I'M in Paris ๗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
ปารีส คู่มือท่องเที่ยวปารีสฯ	✓	✗	✓	✓	✓	✗
ร้อยเรื่องพันคำฯ	✓	✓	✓	✗	✓	✓
Ummmm smells like Paris	✓	✗	✗	✗	✗	✗
ฝรั่งเศส ถิ่นทองของศิลปิน	✓	✗	✗	✗	✗	✗
สุดขอบฟ้าปารีส	✓	✗	✗	✗	✗	✗
เที่ยวรอบโลกสัญจรฯ	✓	✗	✗	✗	✗	✗
ท่องยุโรป...แสนสวย	✓	✗	✗	✗	✗	✗
ยุโรป แผ่นดินทหรรษา	✗	✗	✗	✗	✗	✗
ใครๆ ก็ไปเที่ยวฝรั่งเศส	✓	✗	✓	✗	✓	✗
คู่มือนักท่องเที่ยวฝรั่งเศส	✗	✗	✗	✗	✗	✗
ยุโรปไม่ได้เป็นเหมือนฝัน	✗	✗	✗	✗	✗	✗
เที่ยวกับทัวร์	✗	✗	✗	✗	✗	✗
รื่นรมย์ปารีส	✗	✓	✗	✗	✗	✗
Paris Syndrome	✓	✗	✗	✗	✗	✗

3.3 ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ วรรณกรรมและวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาสนวิหารฯ

การท่องเที่ยวจะมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น หากมีข้อมูลทางประวัติศาสตร์หรือเหตุการณ์สำคัญมาสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นประวัติของการก่อสร้าง เหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ ที่เกิดขึ้นในอาสนวิหารฯ นอกจากนั้นแล้ว ข้อมูลทางวัฒนธรรมอื่นๆ มักช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้หลงใหลเข้ามาเยี่ยมชม

3.3.1 ประวัติการก่อสร้างอาสนวิหารฯ

Maurice de Sully มุขนายกแห่งปารีส ดำริให้สร้างอาสนวิหารแห่งนี้ทดแทนวิหารหลังเก่าหลังจากที่รับตำแหน่งได้ไม่นานนัก สถาปัตยกรรมศิลปะกอทิกชิ้นนี้เริ่มสร้างในปี ค.ศ. 1163 ใช้เวลาก่อสร้างยาวนานถึง 182 ปี โดยประมาณ หนังสือท่องเที่ยวของฝรั่งเศสบางเล่มอาจจะบอกว่าเริ่มก่อสร้าง ปี ค.ศ. 1160 อาจเพราะเริ่มนับตั้งแต่เริ่มต้นหรือโบสถ์หลังเดิมก่อนลงมือก่อสร้างหลังใหม่ทับของเดิม ภายในอาสนวิหารมีแผ่นหินจารึกเอาอย่างชัดเจนว่าสร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1163 ในขณะที่นิทรรศการภายในอาสนวิหารฯ กลับกำหนดปีเริ่มต้นการก่อสร้างเป็นปี ค.ศ. 1160 ดังนั้นจึงอาจแยกเป็นการก่อสร้างที่แท้จริง (ค.ศ. 1160) และพิธีวางศิลาฤกษ์ (ค.ศ. 1163) ในบรรดาหนังสือท่องเที่ยวทั้งหมด จำนวน 20 เล่มที่เกี่ยวข้องอาสนวิหาร มีเพียง 6 เล่มที่ไม่ได้เล่าประวัติการก่อสร้างเลย ส่วนที่เหลืออีก 14 เล่มให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการก่อสร้างเล็กน้อยแตกต่างกันไป

ตารางที่ 4

ข้อมูลประวัติการก่อสร้างอาสนวิหารฯ

รายชื่อหนังสือท่องเที่ยว	ค.ศ.	ค.ศ.	ค.ศ.	คริสต์	Maurice	รัชสมัย	พระ
ซึ่งเยี่ยมชมอาสนวิหาร Notre-Dame de Paris	1559	1160	1163	ศตวรรษ ที่ 12	Maurice de Sully ผู้ก่อสร้าง	พระเจ้า หลุยส์ที่ 7	สันตะปาปา Alexandre III
มุดใต้ดินเที่ยวปารีส	×	×	✓	×	×	×	×
บทสุดท้ายที่ปลายฟ้า	×	×	✓	×	×	×	×
มองฝรั่งเศส	×	×	✓	×	✓	×	×
ปารีส คู่มือท่องเที่ยว	✓	×	×	×	✓	✓	×
ปารีสด้วยตัวเอง							
ร้อยเรื่องพันคำฯ	×	×	✓	×	×	×	×
ฝรั่งเศส ถิ่นทองของศิลปิน	×	×	✓	×	×	×	×
สุดขอบฟ้าปารีส	×	×	✓	×	×	×	✓
เที่ยวรอบโลกสัญจรฯ	×	×	×	✓	×	×	×
ท่องเที่ยวยุโรป...แสนสวย	×	×	✓	×	×	×	×
ยุโรป แผ่นดินหรรษา	×	×	✓	×	×	×	×
ใครๆ ก็ไปเที่ยวฝรั่งเศส	×	×	×	✓	×	×	×
คู่มือนักท่องเที่ยวฝรั่งเศส	×	×	×	✓	×	×	×
รัชมัยปารีส	×	×	✓	✓	✓	✓	×
Paris Syndrome	×	×	×	✓	×	×	×

เมื่อเริ่มต้นก่อสร้าง มีพิธีวางศิลาฤกษ์ระบุแน่ชัด ในขณะที่การสิ้นสุดของการก่อสร้างนั้น ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับพิธีสมโภชและไม่มีป้ายจารึกระบุเหมือนในการวางศิลาฤกษ์ จากการศึกษาพบว่า มีหนังสือน้อยเล่มมากที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการก่อสร้างอย่างละเอียด โดยมากแล้วเน้นในเรื่องของเวลา ในขณะที่ไม่ค่อยนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคลเท่าใดนัก นอกจากนั้นแล้วยังมีหนังสือท่องเที่ยวบางเล่มนำข้อมูลจากแหล่งอื่นมาย่อหรือตัดแต่งจนเกิดความผิดพลาด และยังกลายเป็นแหล่งข้อมูลให้กับหนังสือท่องเที่ยวเล่มอื่น ความผิดพลาดจึงส่งต่อจากหนังสือเล่มหนึ่งไปสู่หนังสืออีกเล่มหนึ่ง นั่นหมายความว่านักท่องเที่ยวชาวไทยได้รับข้อมูลที่ผิด ๆ ต่อกันไปอย่างน่าเสียดายและน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง

3.3.2 เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นที่อาสนวิหาร

เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ซึ่งผูกพันกับสถานที่ที่จะช่วยเพิ่มรสชาติ ทำให้การท่องเที่ยวเกิดความเพลิดเพลิน และยังช่วยเพิ่มพูนความรู้ นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสสถานที่จริงของเหตุการณ์นั้น ๆ ในบรรดาหนังสือท่องเที่ยว จำนวน 20 เล่ม ซึ่งเที่ยวอาสนวิหาร มีเพียง 11 เล่มเท่านั้นที่เล่าถึงเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นที่อาสนวิหาร

ตารางที่ 5

อาสนวิหาร กับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

	พิธีบรมราชาภิเษกของ Henry VI	การพิจารณาคดี Jeanne d'Arc	พิธีอภิเษกสมรสระหว่าง Henri de Navarre และ Marguerite de Valois	พิธีปราบดาภิเษกของจักรพรรดินโปเลียน	Charles de Gaulle	
บทสุดท้ายที่ปลายฟ้า	✓	✗	✗	✓	✓	✗
ใครๆ ก็ไปเที่ยวฝรั่งเศส	✓	✓	✗	✓	✗	✗
สุดขอบฟ้าปารีส	✗	✗	✗	✓	✓	✓
มองฝรั่งเศส	✓	✗	✗	✓	✗	✗
มุดใต้ดินเที่ยวปารีส	✗	✗	✗	✓	✗	✗
ร้อยเรื่องพันคำ	✓	✗	✓	✓	✗	✗
Ummmm smells like Paris	✗	✗	✓	✓	✗	✓
ฝรั่งเศส ถิ่นทองของศิลปิน	✗	✗	✗	✓	✗	✗
ยุโรป ผ่านดินทรราช	✗	✗	✗	✓	✓	✗
รีนมัยปารีส	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Paris Syndrome	✗	✗	✗	✓	✓	✗

3.3.2.1 พระราชพิธีบรมราชาภิเษกของพระเจ้า Henry VI แห่งอังกฤษ

มีหนังสือเพียง 4 เล่มที่เล่าถึงเหตุการณ์ครั้งนี้ น่าจะเป็นการเรียบเรียงจากหนังสือท่องเที่ยวภาษาอังกฤษ ในช่วงสงครามร้อยปี พระเจ้า Henry VI แห่งอังกฤษประกอบพิธีบรมราชาภิเษกเป็นกษัตริย์ฝรั่งเศส ณ อาสนวิหาร Notre-Dame de Paris แข่งกับพระเจ้า Charles VII แห่งฝรั่งเศส ซึ่งประกอบพิธีที่อาสนวิหารแห่งเมือง Reims ตามโบราณราชประเพณีในเวลานั้น ฝ่ายฝรั่งเศสยึดดินแดนส่วนนี้กลับคืนไปได้แล้ว ทำให้พระเจ้า Henry VI ต้องเลือกจัดพิธีฯ ในดินแดนภายใต้การครอบครองของอังกฤษ จึงนับว่าเป็นกษัตริย์พระองค์แรกที่จัดพิธีบรมราชาภิเษกในอาสนวิหาร Notre-Dame de Paris กล่าวได้ว่าไม่เคยมีพระราชารัฐฝรั่งเศสพระองค์ใดประกอบพิธีบรมราชาภิเษกที่อาสนวิหารแห่งนี้ นอกจากนโปเลียนซึ่งก็ไม่อาจนับได้ว่าเป็น “กษัตริย์ฝรั่งเศส” เพราะปราบดาภิเษกขึ้นเป็น “จักรพรรดิ” จึงมิได้ถือปฏิบัติตามธรรมเนียมดั้งเดิม

3.3.2.2 การรื้อฟื้นคดีของวีรสตรี Jeanne d’Arc

เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ฝรั่งเศสอีกเหตุการณ์หนึ่งซึ่งเกิดขึ้นในอาสนวิหารแห่งนี้ก็คือ การรื้อฟื้นคดีของวีรสตรี Jeanne d’Arc แต่ดูเหมือนว่าไม่ค่อยเป็นที่รู้จักกันเท่าใดนักในหมู่นักท่องเที่ยวชาวไทย ถึงแม้ว่าจะมีสถานะเป็นถึงนักบุญหญิงผู้มีชื่อเสียง และเป็นนักบุญประจำชาติฝรั่งเศส ในบรรดาหนังสือท่องเที่ยวทั้งหมด ปรากฏว่ามีอยู่เพียงเล่มเดียวที่กล่าวถึงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ตอนนี้ และเป็นเพียงเนื้อความสั้นๆ อย่างมาก สันนิษฐานได้ว่าน่าจะมีแหล่งข้อมูลมาจากภาษาอังกฤษ เพราะเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์อังกฤษโดยตรง

3.3.2.3 พระราชพิธีอภิเษกสมรสระหว่างพระเจ้า Henri de Navarre และเจ้าหญิง Marguerite de Valois

พิธีอภิเษกสมรสอันพิสดารซึ่งจัดขึ้นที่อาสนวิหารฯ เห็นจะเป็นของพระเจ้า Henri IV (กษัตริย์แห่ง Navarre ในตอนนั้น) กับเจ้าหญิง Marguerite de Valois และมีหนังสือเพียงไม่กี่เล่มเท่านั้นที่เล่าเรื่องนี้ แต่ไม่ได้ขยายความอะไรมากนัก และบางเล่มยังได้เพิ่มงานพิธีอภิเษกสมรสระหว่าง “พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 กับพระนางมารี อังตัวแนตต์” ทั้งๆ ที่ความจริงมิได้เป็นเช่นนั้นเลย ทั้งคู่ประกอบพิธีฯ ที่โบสถ์ในพระราชวังแวร์ซายส์ ดูเหมือนข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัติบุคคลสำคัญของฝรั่งเศสมักผูกติดกับบุคคลที่คนไทยรู้จักจนทำให้เกิดข้อผิดพลาดได้บ่อยครั้ง

3.3.2.4 พระราชพิธีปราบดาภิเษกของจักรพรรดินโปเลียน

หนังสือท่องเที่ยวของไทยเกือบทุกเล่มบอกเล่าถึงพระราชพิธีปราบดาภิเษกของจักรพรรดินโปเลียน อาจเป็นเพราะว่านโปเลียนเป็นบุคคลผู้มีชื่อเสียงที่คนไทยค่อนข้างจะคุ้นเคย เหตุการณ์อันเป็นที่เล้าขานกันคงหนีไม่พ้นช่วงเวลาตอนสวมมงกุฏ เนื้อหาที่น่าสนใจในหนังสือแต่ละเล่มอาจแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่ม ได้แก่ นโปเลียนแย่งมงกุฏจากมือพระสันตะปาปามาสวมเอง และพระสันตะปาปาไม่ยอมสวมมงกุฏให้กับนโปเลียน และยังได้ระบายสีสันแดงเติมจนห่างไกลจากบันทึกทางประวัติศาสตร์ ความจริงแล้ว ไม่ใช่พระสันตะปาปาไม่ยอมสวมมงกุฏให้ ตรงกันข้ามนโปเลียนไม่ยอมให้พระสันตะปาปาสวมให้ กระซอกมงกุฏจากมือของพระสันตะปาปามาสวมเอง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความมีอำนาจอิสระ ไม่ยอมตกอยู่ภายใต้การครอบงำของคริสตจักรอีกต่อไป

3.3.2.5 อาสนวิหารในยุคสาธารณรัฐ

เมื่อประเทศฝรั่งเศสกลายเป็นระบอบสาธารณรัฐ อาสนวิหารแห่งนี้ก็ได้ลดความสำคัญลงไปแต่อย่างใด ในปี ค.ศ. 1944 นายพล De Gaulle ใช้อาสนวิหารแห่งนี้ประกาศอิสรภาพจากการรุกรานของกองทัพเยอรมัน หนังสือท่องเที่ยวบางเล่มได้กล่าวถึงเหตุการณ์สำคัญครั้งนี้นอกจากนั้นแล้ว ยังกลายเป็นสถานที่ประกอบพิธีศพให้กับประธานาธิบดีหลายคน เริ่มตั้งแต่ Charles de Gaulle, Georges Pompidou, François Mitterrand หนังสือท่องเที่ยวเล่มน้อยเล่มนี้จะให้ความสำคัญกับเรื่องเหล่านี้ อาจเป็นเพราะประธานาธิบดีของฝรั่งเศสไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของคนไทยเท่าใดนัก และไม่ใช่พิธีกรรมที่ยิ่งใหญ่จนเป็นที่กล่าวขวัญ

ท้ายสุด อาจกล่าวได้ว่าข้อมูลที่รวบรวมทำให้พอสันนิษฐานได้ว่าแหล่งข้อมูลส่วนใหญ่ น่าจะมาจากหนังสือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เรื่องราวในประวัติศาสตร์มักเป็นบุคคลสำคัญของชาติอังกฤษมากกว่าที่จะเป็นบุคคลสำคัญของฝรั่งเศส หรือเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์อังกฤษ ไม่มีการอ้างอิงที่มาของแหล่งที่มา บางครั้งข้อมูลทางประวัติศาสตร์มักได้รับการแต่งเติมสีสรรจนห่างไกลจากความเป็นจริง และข้อมูลอันผิดพลาดเหล่านี้มักส่งต่อจากหนังสือเล่มหนึ่งไปสู่หนังสืออีกเล่มหนึ่ง ดังที่สังเกตเห็นได้ถึงความผิดพลาดแบบเดียวกันในหนังสือท่องเที่ยวหลายๆ เล่ม ทำให้ผู้อ่านจำนวนมากได้รับข้อมูลที่ผิดพลาดเหล่านี้

3.3.3 ไอ้ค่อมแห่งอาสนวิหาร Notre-Dame de Paris

หอรระฆังและระฆังของอาสนวิหารแห่งนี้มักโยงถึงวรรณกรรมชิ้นเอก เรื่อง Notre-Dame de Paris ของ Victor Hugo อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มีหนังสือท่องเที่ยว จำนวน 10 เล่ม กล่าวถึงวรรณกรรมชิ้นนี้ บางเล่มกล่าวอ้างถึงเพียงลอยๆ ประหนึ่งว่าคนทั่วไปรู้จักนวนิยายเรื่องนี้เป็นอย่างดี และบางเล่มเล่าเนื้อเรื่องโดยย่อเพื่อความเข้าใจ อย่างไรก็ตาม มักกล่าวถึงตัวละคร

“ไอ้ค่อม” อาจเป็นเพราะว่าเป็นตัวเอกสำคัญของเรื่อง และนวนิยายเล่มนี้เป็นที่รู้จักในภาษาอังกฤษ “The Hunchback of Notre-Dame” ไม่มีหนังสือท่องเที่ยวเล่มใดใช้ชื่อนวนิยายเป็นภาษาฝรั่งเศสเลย และแทบไม่มีเล่มไหนบอกเล่าถึงที่มาหรือสาเหตุของการแต่งนวนิยายเล่มนี้ หนังสือท่องเที่ยวหลายเล่มนำเสนอเนื้อเรื่องที่ผิดเพี้ยนไปจากนวนิยายอย่างมาก นอกจากนั้นแล้ว สัมพันธระหว่างไอ้ค่อม Quasimodo และระฆัง “บรูดง” (Bourdon) ความผิดเพี้ยนคล้ายคลึงกันในหนังสือท่องเที่ยวหลายเล่ม แสดงให้เห็นว่าเป็นการส่งต่อข้อมูลที่ผิดพลาดจากเล่มหนึ่งไปสู่เล่มหนึ่งโดยที่ไม่อาจทราบได้ว่าเนื้อหาที่ผิดเพี้ยนตั้งแต่เริ่มแรกมาจากที่ใด เนื่องจากไม่ได้มีการอ้างอิงถึงแหล่งที่มา อย่างไรก็ตาม คงคาดเดาได้ไม่ยากว่าไม่ได้อ่านจากหนังสือนวนิยายเอง

3.3.4 จุดศูนย์ของถนนในฝรั่งเศส (Point Zéro des routes de France)

บนลานกว้างหน้าอาสนวิหาร มีจุดน่าสนใจยิ่งอีกจุดหนึ่งซึ่งนักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักท่องเที่ยวชาวไทย สิ่งนั้นก็คือ “จุดศูนย์” (Point Zéro) ถือเป็นจุดเริ่มต้นนับระยะทางของถนนทั่วประเทศฝรั่งเศส ในบรรดาหนังสือที่นำเที่ยวอาสนวิหารทั้งหมด จำนวน 20 เล่ม มีเพียง 9 เล่มที่กล่าวถึง Point Zéro และมีเพียง 6 เล่มที่มีรูปประกอบถึงแม้ว่า “จุดศูนย์” ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของสถาปัตยกรรมก็ตาม แต่ก็ผูกพันกับการท่องเที่ยวอาสนวิหาร เป็นอย่างมาก หนังสือท่องเที่ยวบางเล่มเรียก “จุดศูนย์” นี้ว่า “สะดือปารีส” ทั้ง ๆ ที่เป็นจุดศูนย์ของทั่วทั้งฝรั่งเศส ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า “จุดศูนย์ของถนนในฝรั่งเศส” ความจริงแล้วมีชื่อเต็มทีสลักไว้บนแผ่นหินรอบหมุดทองเหลืองว่า Point Zéro des routes de France ซึ่งไม่มีหนังสือเล่มไหนอ้างถึงชื่อเต็มเลยสักเล่มเดียว หลักกิโลเมตรที่ศูนย์นี้เพิ่งกำหนดขึ้นในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 15 ไม่ได้มีมาตั้งแต่สมัยโบราณเหมือนอย่างที่เขียนบรรยายในหนังสือบางเล่ม และหลายเล่มสอดแทรกความเชื่อบางอย่างลงไปซึ่งจะไม่พบเห็นในหนังสือท่องเที่ยวฝรั่งเศส ความเชื่อที่ว่าหากได้เหยียบ “จุดศูนย์” นี้ จะได้กลับมาปารีสอีก และบางเล่มยังกล่าวอีกว่าให้ตั้งจิตอธิษฐานขอพรต่าง ๆ แล้วจะได้สมปรารถนา บางเล่มยังเสริมพิธีกรรมอีกด้วยว่า ต้องเหยียบแล้วหมุนไปรอบ ๆ

4. บทสรุป

หนังสือท่องเที่ยวหลายเล่มนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับอาสนวิหาร ในหลายประเด็น ส่วนใหญ่มักเป็นข้อมูลเพียงผิวเผิน มีใช้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ เนื่องจากเป็นเพียงหนังสือท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ในอีกแง่มุมหนึ่ง ความผิวเผินของการนำเสนอข้อมูลก็สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี และสิ่งที่น่าตกใจมากที่สุดก็คือยังเต็มไปด้วยข้อมูลที่ผิดพลาด จนบางครั้งทำให้สันนิษฐานได้ว่าเป็น “การแปลหรือเรียบเรียงมาแบบผิด ๆ”

ไม่ใช่เกิดจากประสบการณ์ท่องเที่ยวโดยตรง ข้อมูลในหนังสือบางเล่มสะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าไม่ได้เที่ยวจริง แต่ได้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ และนำมาเรียบเรียงเขียนขึ้นใหม่ ข้อผิดพลาดหลายประการจึงวนเวียนซ้ำๆ หนังสือท่องเที่ยวประเภทนี้ดีพิมพ์ออกมาจำหน่ายกันอย่างมากมายจะเป็นที่น่าเสียใจอย่างมากถ้าปล่อยให้สิ่งผิดๆ ส่งต่อจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งโดยไม่มีการทักท้วงหรือทำความเข้าใจ การศึกษาวิจัยชิ้นนี้สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของหนังสือท่องเที่ยวของไทยเป็นอย่างดี และนำไปเป็นตัวอย่างสำหรับการเรียนการสอนที่จะให้นักศึกษารู้จักการค้นคว้าหาข้อมูลและนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบก่อนที่จะสังเคราะห์ออกมา ไม่ใช่คัดลอกข้อมูลที่พบเห็นและนำมาใช้โดยไม่พินิจพิจารณาให้ถี่ถ้วนก่อน การศึกษาหัวข้อนี้เน้นเฉพาะ Notre-Dame de Paris เพียงแห่งเดียว ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยทุกคนก็สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าหนังสือท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ใส่ใจกับความถูกต้องของข้อมูลเท่าใดนักและไม่ได้อ้างแหล่งที่มาของข้อมูล

เอกสารอ้างอิง/ Références bibliographiques

- การะเกด. (2544). *บทสุดท้ายที่ปลายฟ้า* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แพรวสำนักพิมพ์.
- โกวิท ตั้งตรงจิตร. (2538). *สุดขอบฟ้าปารีส*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- คู่มือนักท่องเที่ยวประเทศฝรั่งเศส. (2543). กรุงเทพฯ: อทิตตา.
- จิรภัร พัวพิพัฒน์. (2558). *ยุโรปไม่ได้เป็นเหมือนฝัน*. กรุงเทพฯ: GEEK BOOK.
- ฉัตรรวี เสนธนิสศักดิ์. (2558). *Paris is always a good idea*. กรุงเทพฯ: บันบู๊คส์.
- ณัฐจริย์ จุติกุล. (2551). *ปารีส คู่มือท่องเที่ยวปารีสด้วยตัวเอง*. กรุงเทพฯ: วงกลม.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2538). *ฝรั่งเศส ถิ่นทองของศิลปิน ศิลปะและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: มิติใหม่.
- ธิดารัตน์ น้อยสุวรรณ. (2547). *ไถลลงแดง เรื่องเล่าจากสาวไทยถึงเมืองน้ำหอม*. กรุงเทพฯ: เพนฟ็อกเกต.
- บลูเบิร์ด. (2542). *เที่ยวรอบโลกสัญจร ชุดยุโรปคอมแพ็ค*. กรุงเทพฯ: อทิตตา.
- บองเต่า. (2557). *Bon en France. บอง ออง ฟรองซ์*. กรุงเทพฯ: a book.
- ปิยะลักษณ์ นาคะโยธิน. (2546). *Ummmm smells like Paris*. กรุงเทพฯ: FULLSTOP.
- ปรีดี พิศภูมิวิถึ. (2544). *ต้นทางฝรั่งเศส*. กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. กรมศิลปากร.
- พิภพ บุษราคัมวดี. (2557). *รื่นรมย์ปารีส*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ท่องเที่ยว.
- ไพลิน ปิตสันต์. (2555). *เที่ยวฝรั่งเศส เมืองในฝัน*. นนทบุรี: ริงค์ บีคอนด์ บুকส์.
- ไมตรี ลิ้มปชาชาติ. (2543). *เที่ยวกับทัวร์*. นนทบุรี: สนุกอ่าน.
- เรือโบสองสี. (2549). *มุดใต้ดินเที่ยวปารีส*. กรุงเทพฯ: สารคดี.

- สวางค์ มะลิกุล. (2540). *มองฝรั่งเศส*. กรุงเทพฯ: สถาบัน PSP.
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์. (2555). *Paris Syndrome*. กรุงเทพฯ: แพรวสำนักพิมพ์.
- สุพจน์ โล่ห์คุณสมบัติ. (2552). *Paris, je t'aime ปารีส เเมอ แดม เสน่ห์หาปารีส*. กรุงเทพฯ: ฟรีฟอร์ม.
- _____. (2553). *I'M in Paris ตะลุยตรอกซอกปารีส*. กรุงเทพฯ: ฟรีฟอร์ม.
- สุภาพิมพ์ ณะพรพันธุ์. (2549). *100% France*. กรุงเทพฯ: Openbooks.
- _____. (2557). *I Love Paris*. กรุงเทพฯ: เพื่อนดี.
- สุรพงษ์ บุณนาค. (2544). *ยุโรป แผ่นดินธรรมชาติ*. กรุงเทพฯ: สารคดี.
- อุมาริการ์. (2552). *ร้อยเรื่องพันคำ บันทึกความทรงจำในฝรั่งเศส*. กรุงเทพฯ: ทิป ไทย อินเตอร์ บู้ค.
- อำนาจ เจริญศิลป์. (2552). *ท่องยุโรป...แสนสวย (พิมพ์ครั้งที่ 8)*. กรุงเทพฯ: อำนาจ เจริญศิลป์.
- อดิศักดิ์ จันทรดวง. (2554). *ใครๆ ก็ไปเที่ยวฝรั่งเศส*. อุตรธานี: พอร์เวิร์ด.
- Chadych, D., & Leborgne, D. (2006). *Paris pour les nuls*. Paris : First.
- Chauveau, L. (n.d.). « Tous en Seine ». *Paris*. Paris : Histoire & Patrimoine.
- Debicki, J. (1995). *Histoire de l'art*. Paris : Hachette Education.
- Durand, J. (1996). *L'art au Moyen Age*. Paris : Bordas.
- Erlande-Brandenburg, A. (1993). *Quand les cathédrales étaient peintes*. Paris : Gallimard.
- Giorgi, R. (2004). *Symboles et cultes de l'Eglise*. Vérone : Mondadori Printing.
- Julaud, J. (2010). *L'histoire de France pour les nuls juniors*. Paris : First.
- Michelin. (2012). *Paris*. Paris : Michelin Les Guides Touristiques.
- Reau, L., & Cohen, G. (1951). *L'art du moyen âge et la civilisation française*. Paris : Albin Michel.